

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זביחי בן פינחס זצ"ל ע"ש מנ"ש שרה זביחי בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשַׁת: צו

עלוני מס': 2,009 | תשפ"ד

ליקט וערך: הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביחי שליט"א

הָאֵשׁ וְלִקְחָהּ! הַמִּתְבוֹנֵן, יַחֲשֵׁף הַנֶּס מִבְּעַד לְמַעֲטָה הַטְּבַע...

העבודה הראשונה בבית המקדש, באשמורת הבוקר. לאחר שהתקבצו כהני המשמרת והטילו ביניהם פייס, קידש הכהן הזוכה ידיו ורגליו בכיור, עלה בכבש ונטל מלוא המחתה דשן מגב המזבח. ירד, והניחו במזרחו של כבש, לעיני כל העומדים בעזרה. הניחו - ואיננו, כי היה נבלע במקומו, בנס, דבר יום ביומו! לאחר הקרבת קרבן תמיד של שחר נכנס כהן לקודש פנימה, להיטיב את המנורה. החליף את הפתילות וניקה את הבזיכים. הוציא הכל למזרחו של כבש המזבח, למקום בו הונחה תרומת הדשן, שמו שם - ואיננו, כי היה נבלע במקומו, בנס, דבר יום ביומו!

כהן נוסף נכנס, לדשן את מזבח הזהב, להוציא את שיירי האפר לקראת הבאת גחלים חדשות וקטורת. את האפר הוציא - אמנם כן - למזרחו של כבש, הניחו שם - ואיננו, כי נבלע במקומו, בנס, דבר יום ביומו. אין ספור עופות הוקרבו לעולה. הכהנים היו מסירים את מוראתם ונוצתם ומשליכים אותם "אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה, אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן - וכולם נבלעים שם במקומם". אין ספור קרבנות חטאת ואשם הוקרבו, הכהנים בישראל בעזרה בכלי חרס ואכלום שם. כלי החרס טעונים היו שבירה בעזרה - והכהנים היו מניחים את השברים על ריצפת העזרה. כהרף עין היו נבלעים במקומם - ואינם...

זה היה מפליא, אילו לא היה המדובר בבית המקדש. אבל בית המקדש הוא מקום הניסים, וכי היכן ייעשו ניסים אם לא שם! רוחות סערה נשבו - ועמוד העשן התמר היישר, זקוף כמקל. גשמי זלעפות ירדו - ולא כיבו את אש המערכה. הנר המערבי במנורה לא כבה, לחם הפנים היה לוחט כעבור שבוע כבשעת אפייתו, מאות אלפים הסתופפו (מליון ומאתיים אלף, בימי אגריפס המלך. פסחים סד:) - הם וקורבנותיהם - בעזרה שכל שטחה לא עלה על חמש מאות מטרים רבועים, בהקרבת קרבן הפסח. עמדו צפופים והשתחוו בהרווחה, בפישוט ידיים ורגליים, ורווח ארבע אמות בין איש לרעהו - עולם של ניסים!

ובלב כל הניסים הללו, נצטוונו בפרשתו ציווי מיוחד: "אֵשׁ תְּמִיד תִּקַּד עַל הַמִּזְבֵּחַ", להעלות עליו שני גיזרי עצים בוקר וערב. זאת, למרות שירדה על המזבח אש מן השמים "רבוצה כארי וברה כחמה". ומדוע? ביאר בספר "החינוך" שנצטוונו בכך כדי להסתיר את הנס. ונשאלת השאלה: הן כה רבים היו הניסים במקום הקודש, ולא נעשה כל ניסיון להסתירם. לא מנינו לעיל אלא את חלקם. ומדוע נצטוונו במצות עשה ולא תעשה להביא אש משלנו כדי להסתיר נס במעוז הניסים? זאת, ועוד: וכי ניתן להסתיר נס זה של "אש רבוצה כארי וברה כחמה", וכי יעלה על הדעת שיספיקו שני גיזרי עצים לאלפי הקרבנות המוקרבים? והרי כל מי שיסתכל ויבחן יוכל לראות את האש מן השמים ואת פעולתה, להבחין בצורתה ובזוויה! וכשנתבונן בדבר נבין, שאכן - זו הייתה מטרת המצוה, ללמדנו שיש ניסים גלויים ויש ניסים נסתרים, אבל גם הניסים הנסתרים מוסווים במעטה קלוש כל כך, עד שמבט בוחן יוכל לחשוף מיד את הנס ולהסיר את הלוט מעל ההשגחה המופלאה!

יתבונן כל אחד במאורעותיו: בבריאותו ופרנסתו, במישור המשפחתי ובכל מהלך חייו. בחסד ה' המורעף עליו, בהזמנויות שניקרו בדרכו ובתפניות המפתיעות, ודאי יראה את יד ה' המנחה ומכוונת, מדריכה ומלווה. אם נתבונן במהלך חיי האומה, השוררת בתנאי גלות ורדיפות מזה שנות אלפיים - והיעב"ץ כתב שנס זה גדול בעיניו אף יותר מניסי יציאת מצרים! אם נתבונן בנס של קיום העם בארצו, כבשה אחת בין זאבי טרף, הן כל המתבונן במבט מפוכח יודה כי נס גלוי הוא, המורכב משרשרת ניסים אין סופית - נדע להעריכם ולהודות עליהם כראוי!

לא לשמוע על קדושת הגליון

על מוקדה על-המזבח (ו, ב) - "מ" של "מוקדה" זעירה (קטנה) וכן "א" של ויקרא בפרשה הקודמת. מה בא ללמדנו? אמרו חכמי הרמז בדרך מליצית: כשפנה הקב"ה למשה רבנו ב"ויקרא אל משה", הצביע משה על אות "א", דהיינו שיפנה לאהרון, וכשמצווה את אהרון ב"צו את אהרון", מצביע אהרון על אות "מ" דהיינו שיפנה למשה, מרב ענווה.

וזאת תורת האשם (ז, א) - חמש פעמים כתוב **אשם** בפרשה, כנגד חמישה סוגי קורבן אשם: (1) אשם גזלות. (2) אשם מעילות. (3) אשם שפחה חרופה. (4) אשם נזיר. (5) אשם מצורע. (בעל הטורים).

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו, ו) - "סגולה נגד מחשבות זרות בתפילה היא להתפלל בהתלהבות מתחילת התפילה. על כך נאמר: 'אש תמיד תוקד על המזבח', ואז מובטח שלא תכבה" (הסבא משפול).

וכל-מנחה בלילה-בשמן (ז, י) - פסוק זה מתחיל באות ו' ומסיים באות ו', בא לרמוז על ו' **מנחות** שישנן והן: (1) מנחת סולת. (2) מנחת תנור. (3) מנחת מרחשת. (4) מנחת מחבת. (5) מנחת חוטא. (6) מנחת קנאות. (שמנה לחמו)

חלות מצות בלולת בשמן (ז, יב) - המביא קרבן תודה מביא עמו **ארבעים חלות**, עשר מהם חמץ ושלושים מצה. וסימן לכך: "לחמי תודה", "לחמי", אותיות **לחם י'**, כלומר: לחם שהוא חמץ יביא עשר והשאר מצה.

וישם עליו את-החשן (ח, ח) - פסוק זה הוא חצי התורה בפסוקים, מספר 2923 מתחילת התורה. תחילת התורה "**בראשית ברא**" גימטריה 1116, סוף התורה "**לעניני כל ישראל**" גימטריה 761. ההפרש ביניהם 355, וגימטריה של "**וישם**" שהוא אמצע התורה = 356 עם הכולל. (הדר התורה)

שגן **אדם אחד**, שהיה צאצא לאחד מהצדיקים המפורסמים, לבש בגדי משי והתנהג בגינוני מלכות, למרות שהיה איש פשוט ומידותיו מגונות. פעם בא לפני 'החזן מלובלין' והוא הכיר בו כי בגדיו אינם משקפים את פנימיותו, ואמר לו: "אצל אהרון הכהן כתוב **יני על אהרון על בגדיו**", ואילו על בניו כתוב **ועל בניו ועל בגדי בניו אתו**", ללמדך שאצל אהרון היזה רק על בגדיו, כי הוא היה צדיק גדול, אך על בניו היה צריך להזות גם על גופם וגם על בגדיהם, כי גם את עצמם היה צריך לקדש..."

מושגים ביהדות

אדר ב'

בכ"ב באדר ג'ש"ה, מת **נבוכדנאצר**, מלך בבל בתקופת האימפריה הבבלית החדשה, שהחריב את בית המקדש הראשון, ונקבר למחרת. **בכ"ז בו**, הוציאו בנו **אָוִיל מֶרְדֵּךְ** מקברו והשליכו כִּדְמָן לבטל גזרותיו. **אָוִיל מֶרְדֵּךְ** נחשב למלך סבלן יותר מאשר אביו, ומעשיו הציטו מחדש את תקוות גולי יהודה לחידוש מלכות בית דוד, אשר הנצר האחרון שלה היה **יהויכין בן יהויקים**, שישב בכלא הבבלי. בסוף שנת המלכות שחרר את יהויכין מלך יהודה מכלאו, כעבור 37 שנה מאז שאביו נבוכדנצר הגלה אותו לבבל. השחרור אירע בסוף חודש אדר. **בכ"ב באדר ש"מ** (1580), יצר המהר"ל מפראג את **הגולם המפורסם**, שסייע לו לסכל את עלילות הדם. הגולם סיים את תפקידו בכ"ג בעומר ש"נ ונטמן בעליית הגג של בית הכנסת "אלטנוי שוהל".

סיפור השבוע

"צו את אהרון" (ו, ב)

אומר רש"י: אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. **מידת הזריזות** היא בניין אב להרבה מידות נכונות ומפתח ראשי לבניין אישיותו של האדם השלם כך כתב בעל "אורחות צדיקים" (שער הזריזות) כי מידת הזריזות היא תכשיט לכל המידות והיא מתקנת את כולן. **מסופר** כי באחת השבתות ביקר **רבי אריה לוי** (רב האסירים) בבית הסוהר המרכזי ב"מגרש הרוסים" בירושלים כדי להתפלל עם אסירי ציון ולקרוא לפניהם בתורה, בתום התפילה ניגשו אליו כל האסירים כדי לברכ בברכת "שבת שלום" והוא כדרכו השיבם בלחיצת יד חזקה בחיון מלבב ובמאור פנים. "כרגיל היה ר' אריה שואלם אם יש" פנים חדשות" בקרבם דהיינו האם הובאו לכלא אסירים חדשים. לשאלתו, השיבוהו בחיוב, ואמרו לו כי בפנית החדר הסמוך ישנו אדם רזה וצונם היושב תוהה ובוהה וממרמר בכבי כל הזמן. בא ר' אריה לבקרו, שאל לשלומו ולסיבת בכייתו, השיבו האסיר "הכיצד לא אבכה? הלכתי לתומי ברחוב, ולפתע תפסוני שוטרים בריטים והשליכוני לכלא, ואנכי חף מפשע, ולי הורים זקנים ותשושים שאינם יודעים כלל שנאסרתי, ולבטח דואגים הם היכן נעלם בנם", ר' אריה ניסה לעודדו וביקשו שיחדל מלבכות, אף שאלו למקום מגורי הוריו השיב האסיר כי הם מתגוררים ב"שעריים" שליד העיר רחובות, וכי אין שמות לרחובות, יכול הוא רק לתאר את סמטאות שכונתו שכונת "שעריים", ונקב בשמות הוריו. לחץ ר' אריה את ידו והשיבו "הסר דאגה מליבך וה' יהיה בעזרך!" משנפרד ר' אריה מהאסירים ניגשו האסירים לאסיר בודד זה ושאלוהו "מה שוחח עימך ר' אריה ומה אמר לך?" השיב האסיר דברים כהויתם, חבריו למאסר נדו בראשם, והיו שאמרו לו כי ברכה לבטלה בירכו הרב שהרי עד צאת השבת ישכח ר' אריה את שם הוריו ואת מענם. קל לשער מה גדלה השתוממותם של האסירים בראותם למחרת היום זוג קשישים המשרכים דרכם בחצר הכלא בבואם לבקר את בנם התברר כי מיד עם צאת השבת עשה ר' אריה את דרכו לרחובות, וטרח טרחה מרובה כדי למצוא את הורי האסיר ולגלות את אוזנם כי ביקר את בנם ואל להם לחשוב כי נעלמו עקבותיו.

יוסף חכמה

לשמור שלא תכבה האש

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו, 1) - המשנה במסכת 'אבות' מונה את הניסים שהיו בבית המקדש: "עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש... ולא כבו גשמים אש של עצי המערכה". שאל רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: לכאורה צריך להבין, מדוע היה צריך לעשות נס כזה - שלא יכבו הגשמים את האש, שהוא נס שלא בדרך הטבע. מדוע לא נעשה נס שלא ירדו כלל גשמים במקום המקדש?! אלא השיב רבי חיים: הדבר בא ללמדנו את ההנהגה הרצויה שלא ייטוש האדם את מקומו בעבודת המקדש ולימוד התורה בשום מצב, אף אם יש לו עיכובים מכל סיבה שהיא. שהרי רוב העולם מבקשים להצדיק את העדר תלמודם, בתירוץ של טירדות שונות ומשונות המפריעות להם. לא נוכל לכתוב את כל התירוצים שיש לבני האדם כסיבה לשאלה: "למה אתה לא לומד"?!... מלמדת אותנו התורה, שכמו באש המערכה שאף כאשר ירד עליה גשם, הקב"ה סייע שלא תהיה שום הפרעה ולא כיבו הגשמים את האש, כך כל מי שמוסר עצמו על לימוד תורה, הקב"ה יסייעו שעניינים גשמיים לא יפריעו לו כלל וכלל! רק צריך רצון אמיתי לשמור את האש שלא תכבה...

אש עשית המצוות

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו, 1) - התורה נמשלה לאש, כל מי שעוסק בה שומר שלא תכבה. היה מעשה עם רבינו אליהו זצ"ל, שגם בעת זקנה ושלא היה בקו הבריאות היה ממשיך בהרגלו בקודש לקום בעוד לילה ולעוסק בתורה עד לתפילת שחרית. שאלוהו התלמידים, הרי יותר טוב להמשיך לישון עוד קצת כי מצבך לא הכי בריא וגם אתה זקן, מדוע אינך עושה זאת? ענה להם הרב - אדרבא, היא הנותנת, אם אעשה כדברכם אהיה בבעיה, היות שאני זקן אני עוד מעט מגיע לבית דין של מעלה ושם ישאלו אותי האם קיימת 'שולחן ערוך'? ואומר להם כן. ואז יראו לי את ההלכה הראשונה ב'שולחן ערוך' (סימן א' סעיף א'): "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שהיא הוא מעורר את השחר" אם כן אתם רוצים שאכשל כבר בסעיף הראשון? רואים כמה חכמי ישראל שומרים על התורה שלא תכבה אפילו כשמצבם הבריאותי חלש...

יוסף דעת

סכום הפסוקים בפרשתנו

בסוף כל פרשה מובא סכום הפסוקים שבפרשה זו, וכדי להקל על הזיכרון מוזכר שם כלשהו. לא ידוע בוודאות מי הוא מחברם של הסימנים הללו, אולם המחבר נהג בדרך כלל לנקוב בשמות או תיבות המוזכרים בתנ"ך. לעתים מובאים סימנים שנראים משונים, אבל לאחר העיון נגלה למרבה ההפתעה, כי הם שמות נדירים המוזכרים בתנ"ך, לדוגמה: הסימן בפרשת לך לך הוא: "מכנדבי" והוא שם בתנ"ך בספר עזרא (י, מ): "מכנדבי ששי שר". וכן בפרשת ויקהל "סנואה" והוא על שם "בני סנאה" (שם ב, לה), וכן בפרשת פינחס "ואליפלהו" המובא בדברי הימים א' (טו, יח), ועוד. בסוף פרשתנו, פרשת צו, נכתב הסימן: "צ"ז פסוקים, צ"ו סימן", אולם מספירה מדוקדקת של הפסוקים עולה, כי בפרשת צו יש דווקא צ"ז פסוקים וכנראה הסימן הוא "עם הכולל". בסוף פרשת פקודי, לא מובא סימן כלל ויש שם רק סיכום של כל חומש שמות. כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש יזע"א כתב באחד ממכתביו, כי הסימן היה: "בל" כ"ל סימן", והוא גימטרייה של צ"ב פסוקים, אך ה"חכם" חשב שאין כאן סימן ולכן מחק הכל...

תמונות גדולי ומאורי ישראל ויהיו עיניך ראות את מוריה" (ישעיהו ל ב')

ראש ישיבת "פורת יוסף" גאולה הרב משה צדקה שליט"א עם הרב ראש ישיבת "פורת יוסף" העתיקה הרב יהודה מועלם זצ"ל

ראש ישיבת "בני ציון" הרב בן ציון מוצפי שליט"א עם רבה של ירושלים הראשון לציון רבינו שלמה עמאר שליט"א

ראש מכון "מאור ישראל" הרב משה יוסף שליט"א עם אביו הראשון לציון מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל

אימרת השבוע

"ההשתדלות והחריצות בכל דבר הכרחי, אי אפשר בלתו." (רבי יצחק קנפנטון)

הלכות ברכת האילנות

- א. היוצא בימי ניסן ורואה אילנות שמוציאים פרחים, מברך: "ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, להנות בהם בני אדם". ותיקנו ברכה זו לפי שהוא ענין שבא מזמן לזמן באופן מחודש, שאדם רואה עצים יבשים שהפריחם הקב"ה. ואין מברכים שהחיינו על ברכת האילנות. ואין מברכים אלא פעם אחת בשנה, ולא יותר. גם הנשים תברכנה ברכת האילנות, שאין ברכה זו נחשבת כמצוה שהזמן גרמא, שחכמים לא קבעו זמן לברכה אלא מפני המציאות שהאילנות פורחים בניסן.
- ב. טוב לברך ברכת האילנות על אילנות הנטועים בגנות ופרדסים שמחוץ לעיר, ומכל מקום אין זה מעכב, ולכן אם קשה לו לצאת אל מחוץ לעיר, יוכל לברך ברכת האילנות גם על אילנות שבתוך העיר.
- ג. מה טוב שיצטרפו עשרה ויעשו כולם אגודה אחת בכנסיה לשם שמים לצאת לברך ברכת האילנות, בכוונה הראויה, וברוב עם. ואחר הברכה יאמרו "מזמור בשוב ה' את שיבת ציון", ו"מזמור הללויה הללו את ה' מן השמים" וכו', ויסיימו באמירת קדיש יהא שלמא. וטוב שאחד יברך הברכה בקול רם והשאר יאמרו אחריו בלחש.
- ד. אין לברך ברכת האילנות אלא על אילנות של מאכל כשיש בהם פרחים, אבל על אילני סרק שאין מוציאים פירות אין לברך. ומצד הדין די בשני אילנות אפילו ממין אחד. והמברך על מיני אילנות הרבה הרי זה משובח.
- ה. אילנות המורכבים מין בשאינו מינו, יש אומרים שאין לברך ברכת האילנות עליהם, שהואיל וקיומם נגד רצון הבורא, אין לברך ולהודות להש"ת על כך, ויש חולקים ואומרים שהברכה היא על כללות הבריאה, ולכן יכול לברך על אילנות מורכבים. אבל אין לחשוש מלברך על אילן שמא הוא עץ מורכב, ורק כשידוע שהוא מורכב עדיף להמנע מלברך עליו ברכת האילנות. ומותר לברך על עצי ערלה בתוך שלש שנים לנטיעתם, אף על פי שהם ערלה ואסורים בהנאה, הואיל ולא נעשו באיסור. אבל על עצי אשרה אין לברך.
- ו. הזריזים מקדימים לברך בהקדם כל מה שאפשר, בראש חודש ניסן, ואין להשהות קיום המצוה כדי לאומרה בעשרה.
- ז. לכתחלה אין לברך ברכת האילנות בחודש אדר, אלא ימתין לחודש ניסן ואז יברך, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות, אבל אם לא נזדמן לו לברך ברכת האילנות עד שיצא ניסן, רשאי לברך ברכת האילנות בחודש אייר, ולא יאבד ברכה יקרה זו מידו, ויסמוך על דברי הפוסקים שניסן לאו דוקא, ובלבד שיהיו עדיין האילנות בפריחתם, ולא גדלו פירותיהם. ובמקומות שפריחת האילנות בתשרי או בחשוון, רשאים לברך ברכה זו בשעת פריחתם, שלא דיברו חכמים אלא בהוה.
- ח. אם לא בירך ברכה זו עד שגדלו הפירות, שוב אינו מברך. וכל שנפלו הפרחים, אפילו לא גדלו הפירות באופן שראויים לאכילה, רק התחיל גידול הפרי, אין לברך ברכה זו. ומכל מקום, אילן שהתחילו לגדול בו חלק מפירותיו, אם יש בו עדיין פרחים ונצנים, מברך עליו ברכת האילנות.
- ט. מותר לברך ברכת האילנות בשבת ויום טוב, ואין לחוש ולגזור פן ישכח ויתלוש מפרחי האילנות בשבת.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת השבת
7:00	6:41	6:41	6:39	6:41	
8:01	7:32	7:33	7:31	7:33	יציאת השבת
8:32	8:17	8:18	8:16	8:19	רבינו תם

עלון השבוע מוקדש לעילוי נשמת ר' מנחם יוסף ז"ל בן מרים ואביתר כהן הי"ו נפטר בקיצור ימים ושנים ב-כד' אדר תשפ"א ולעילוי נשמת מרת יוכבד בת דינה ומשיח ע"ה נפטרה בכז' אדר תשס"ד ומרת חמה אוטמוגין ע"ה נפטרה ב-כב' אדר. תנצב"ה

פְּרַשַׁת הַשְּׁבוּעַ

צו

(שבת פרה)

הַפְּטָרָה

"וַיְהִי דְבַר" הַקּוֹאֵל לוֹ"

תלמוד תורה לכנים

שיעורי תורה ויהדות לכנות

כולל ובית מדרש

כנסים תורניים

קירוב רחוקים

מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד

דאגה לרווחת החיילים בצה"ל

עזרה לנזקקים

הדרכה רוחנית לעולים חדשים

מוקד עולמי לאמירת תהילים

שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל" המשדר: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260